

РОЗВИТОК ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОСВІТИ ВПРОВОДЖ УСЬОГО ЖИТТЯ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

А. С. Воронцова, аспірант ННІ БТ «УАБС» Сумського державного університету, м. Суми, Україна

Відповідно до останніх загальносвітових тенденцій, суспільство переходить в нову фазу розвитку – так зване інформаційне суспільство або ж суспільство знань (learning society), де найвищими цінностями виступають інформація та знання, а можливість їх швидко генерувати та ефективно використовувати є основою стійкої конкурентної переваги та передумовою соціально-економічного зростання. У зв'язку з цим відбувається зміна і економічної системи на так звану економіку знань (knowledge-based economy).

Поштовхом для поширення феномену «економіка знань» вважають розроблену у 70-х роках ХХ століття теорію технологічних хвиль цивілізації американського вченого Е. Тоффлера.

Відповідно до концепції Світового банку, економіка знань має ґрунтуватися на чотирьох основоположних стовпах:

- освічена та кваліфікована робоча сила, що здатна постійно вдосконалювати та адаптувати свої навички для ефективного створення та використання знань;
- сучасна та динамічна інформаційна інфраструктура з метою ефективної комунікації, поширення та обробці інформації та знань;
- ефективна інноваційна система, що складається з підприємств, науково-дослідних центрів, університетів, консультантів та інших організацій, які дотримуються нових знань та технологій, використовують зростаючий запас світових знань, асимілюють та адаптують їх до місцевих потреб;
- ефективна мобілізація та розподіл ресурсів, стимулювання підприємницької діяльності та сприяння створенню, поширенню та ефективному використанню знань [1].

Як можемо побачити, однією з найважливіших вимог до системи освіти в новому типі економіки знань є впровадження концепції безперервної освіти (continuing education) або системи освіти впродовж усього життя (lifelong education).

Витоки даної концепції сягають 60-70-х років ХХ століття, що пов'язано з розвитком освіти дорослих. Проте більш ґрунтовного поширення дана парадигма зазнала у 1970-х роках, коли ЮНЕСКО прийняло безперервну освіту як один із власних принципів реформування освіти у світі.

До форм системи освіти впродовж усього життя відносять:

– формальну або ж академічну, як офіційно визнані освітні програми (шкільна, професійно-технічна, вища), що викладаються в навчальних закладах, і за які видаються відповідні дипломи, сертифікати чи інші підтверджуючі документи;

– неформальну, яка не є офіційно визнаною на рівні навчальних закладів, щодо якої немає часових чи просторових рамок, вона існує для особистого чи професійного розвитку, самовдосконалення, покращення якості життя, тощо. Не завжди підтверджується відповідними документами чи сертифікатами;

– інформальну або ж соціально-побутову, яка включає в себе неструктуроване навчання в сім'ї, спільності, на роботі, під час виконання певних завдань, читання, спілкування, тощо.

Відповідно до експертів Світового банку, в основу управління та інвестування системи освіти впродовж усього життя повинні бути покладені наступні принципи: по-перше, всі особи, що навчаються повинні оволодіти базовими компетенціями; по-друге, особи, що навчаються повинні нести відповідальність за своє навчання; по-третє, держава повинна забезпечувати рівні освітні можливості; по-четверте, система освіти протягом всього життя повинна бути ефективною ринку праці та робочої сили в цілому [2].

Ці принципи дозволяють прийти до висновку, що держава повинна в обов'язковому порядку виступати головним управлінцем та фінансувати в достатньому обсязі загальну середню освіту для дітей та дорослих, адже на цьому рівні соціальна віддача є більшою, ніж індивідуальна. Крім цього, держава повинна виконувати одну з основних своїх функцій – забезпечувати соціальну справедливість в суспільстві, що у свою чергу означає фінансову підтримку маргінальних верств населення в їх освітніх можливостях. Проте в управлінні та фінансуванні системою освіти впродовж усього життя повинні брати участь і роботодавці як представники ринку праці, і конкретні особи, що отримують освітні послуги як основні вигодонабувачі.

Список використаних джерел

1. Building Knowledge Economies: Advanced Strategies for Development // WBI Development Studies Washington, DC. – 2007. – Available at: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/6853>.

2. Обучение на протяжении жизни в условиях новой экономики // Представительство Всемирного банка в России и Центр мониторинга человеческих ресурсов Академии народного хозяйства при Правительстве РФ. – Серия «Актуальные вопросы развития образования». – М.: «Алекс», 2006. – 264 с. – ISBN 5-9618-0030-X.